

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Dumineca.

Prețul abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. correspondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 68.

Dumineca, 5 Septembre 24 Augustu

1880.

Ministrulu Trefort in Sacele.

Brasiovu, 3 Septémber.

Luni in 30 Augustu ministrulu ungurescu de culte de instructiune publica Trefort a facutu dela Brasiovu o excursiune la Sacele (Siépte-sate). Escel. a intimpinatu si aci o primire oficiala cātu se te de buna. Si la intrarea s'a in Sacele s'a intem- alu cá trasur'a s'a se fia incungiurata de cātiva clareti voinici romani cu tricolorulu nationalu si pene de curcanu pe caciula. Si éta cum s'a templatu acést'a. Mai antaiu voieau se escorteze ministru Ciangaii unguni si se imbuldieau pe anga trasur'a lui, ér' puçinii calareti romani com- andati de cátra judele satului, nu ambitiuau se le spute fratiloru ciangai onórea de a acompáni pe Trefort. Dér' ministrulu, vediendu in ce stare apinu atragétóre erau calareti ciangai, le factu anu se mérga inainte, atunci judele satului a amisu pe calareti romani, cari erau curatu si umosu imbracati in costumulu lóru nationalu, cá incungiure trasur'a ministrului.

Destulu cá d. Trefort astfelu intimpinatu a a- ansu senatosu si in comun'a Satulungu. Aci inse se etrecu unu faptu fórte caracteristicu pentru d. Trefort si pentru sistemulu ce 'lu practica guver- nulu ungurescu façia de Romani. Faptulu este ratoriulu :

Dlu Trefort mergendu se viziteze si scóla ro- ana normala din Satulungu (de susu) a fostu in- pínatu acolo de preotulu Radu Pope'a, care adresatu cátra Escel. S'a cu urmatórele cuvinte: Escelentia! Scusati, cá deórece nu cunoscú limb'a maghiara voiescu se ve salutu in limb'a romana...“ Preotulu abia a esprimatú inse primele cuvinte si Escelentia S'a cu fruntea icretita ilu intrerupse observarea, cá densulu nu intielege romanesce nemai lasandulu se vorbésca, plecá mai departe scóla.

Cum se mai caracterisamu acést'a portare a ministrului de culte si instructiune publica façia unu preotu romanu, care in poterea oficiului ar' fi fostu datoriu a adresá primele cu- vinte oficiale cátra ministru in limb'a romana chiaru si atunci, candu ar' fi potutu vorbi si neguresce? Bine cá dlu Trefort nu póte suferi aceste accentu alu limbei romane, dér' óre nu a astu elu datoriu intrunu asemenea casu, din res- ctu cátra biseric'a romana recunoscuta prin legile statului, de-a ascultá pēna la sfērsitu pe unu re- presentantu alu ei, care a voitu se'lu bineveneteze? Aci nu mai vorbimú de regulele bune cuviintie aru dori inse se ne spuua dnu ministru, cá, déca ar' fi intemplatú insusi Maiestatii Sale cá se salutate de cátra unu preotu romanu in limb'a romana, óre Maiestatea s'a nu l'ar' fi ascultatú pēna finitu, desi nu ar' fi intielesu totu ce i-ar' fi esu? —

Ei bine! ministrulu merge intr'o comuna ro- anésca, este acolo bine priimitu, dér' n'are nici macaru patientia de a ascultá câteva minute unu cursu de bineventare romanescu si acestu ministru ministrulu instructiunei publice, elu este chia- ratu a veghiá asupra interesselor de cultura a milióné de romani din Transilvani'a si Unga- ri! Antaiu nici n'amu voitu se credemu ce ni spuuea, dér' ni s'a asiguratú din mai multe parti demne de tóta credinti'a, cá asia s'a petrecutu arulu.

Amu disu cá acestu faptu caracteriséza pe d-lu Trefort si ne spune ce se tienemu de asigurarea a cá densulu nu iubescú monopolulu. Romanii Sacele isi voru insemná acést'a dovéda de sim- ptia a ministrului si voru sci cum se respunda, candu li se va cere la anulu viitoriu earasi, cá se teze pentru unu candidatú alu guvernului! Ali- tulu cu totul s'a portatu antecessorulu dlui Trefort, pusatulu ministru Eötvös, candu a fostu pe la

Brasiovu. Elu atunci a pretinsu chiaru, spre a se incungiurá ori-ce pressiune morala, cá toti preotii si invetiatorii de alta nationalitate se-i vorbésca in limb'a lóru materna. Ce diferentia intre ministrulu Eötvös si intre d. Trefort!

Multu amu mai inaintatu in acesti diece ani din urma. De candu cu votarea legi pentru intro- ducerea limbei maghiare in scolile poporale se pare, cá ocarmuitorii de astadi se credu dispensati de a mai respectá in aceste tieri alta limba, decátu cea maghiara si déca dispositiunea ostila limbei romane ar' merge totu asia crescendu, capiloru nostri bisericesci nu le-ar' mai remané alt'a decátu a ordoná preotiloru cá se invetie toti in 48 de óre unguresce, cáci déca nu unui preotu romanu i-ar' fi peste putintia de a mai intrá in vr'unu contactu cu ministrulu de culte si ar' trebui se capete toti coadjutori unguni.

Ofens'a ce s'a facutu limbei romane in casulu de façia este cu atátu mai grava, cu cátu ea vine chiaru dela ministrulu, care este chiamatu in prim'a linea se-o ocrotésca, ear' nu s'o despretiúesca, cá-ci este limb'a nationalitatii celei mai numeróse din a- ceste tieri dupa cea maghiara. Cu persón'a d-lui Trefort nu avemú nimicu, elu póte se fia fórte a- fabilu cu altii, cari sciu se converseze cu densulu intr'o limba ce-o intielege, dér' s'a observatu si din alta parte, cá Escelentia S'a cu ocasiunea inspec- tiunei sale oficiale a neglijiatu in modu batatoriu la ochi pe Romani si totu ce e romanescu.

Façia cu acést'a impregiurare regretabila nu mai poteamu tacé si suntemú datori a constatá marea nemultiamire ce a produs'o procederea diui ministru intre Romanii ardeleni. La ce ne potemu asteptá dela organele inferióre ale guvernului, déca insusi dnu ministru Trefort ne dá o dovéda atátu de eclatanta despre intolerantia ce domnesce astadi in Ungari'a cu deosebire façia de poporulu ro- manu?

Cronic'a evenimentelorú politice.

Celu mai importantu faptu in intrulu monarchiei este primirea Maiestatii sale in Cracovia, care a fostu in adeveru stralucita si triumfala. Aristocratia polóna si burgesi din Cracovia si alte orasie erau in costume nationale fórte bogate, asemenea erau in costumu nationalu deputatiunile tieraniloru; Rutenii erau imbracati in haine cafenii. Intrandu in sal'a dela gara splendidu decorata, strigarile de urá si „Niech zyje“ nu mai voieau se ié sfērsitu. Land-maresi- alulu Wodzicki salutá pe monarchu in lim'b'a polóna si rutená si dise intre altele: „Limb'a nationala in oficiele tierii, bunulu celu mai scumpu alu unui poporu, este unu presentu alu Majes- tatii Vóstre, acést'a nu-o va uitá nici- odata poporulu! Maiestatea S'a a respunsu cu cuvinte fórte calduróse.

Imperatulu Russiei a tramisu pe guvernorulu dela Varsiovia generalu Albedinski cá se sal- ute pe imperatulu Austriei la Cracovia. Se anu- tia dela Bucuresci cá peste câteva dile ministrulu de resbelu generalu Slaniceanu va plecá la Cernauti, spre a salutá acolo pe monarchulu Austro- Ungariei in numele principelui Carolu.

In caletori'a s'a principele Carolu alu Ro- maniei a visitatu si famili'a imperatésca din Berlin. Principele Bismarck fiindu insciintiatu de sosirea Domnitoriului romanu a venitu anume dela Kissingen la Berlin spre a se intēlni cu elu. Acést'a intēlnire a principelui Bismarck cu Domnitoriulu Romaniei este de-o mare importanta in momentele de façia. La 29 Augustu a plecatu principele Bismarck dela Berlin la castelulu de véra imperatescu in Potsdam si a statu acolo 2 óre cu principele Carolu. Se crede, cá se fi fostu vorba si de redicarea Romaniei la rangulu de regatu. Déca

Berlinulu ar' luá iniciativ'a, tóte cabinetele s'ar' invoi la acést'a.

Se dice inse, cá Romani'a n'ar' ajunge la do- rintia acést'a asié de usioru. Cestiunea na- vigationei pe Dunare inca nu este resol- vata. Principele Bismarck ar' voi se intrebuinteze momentulu, punendu principelui Carolu cutitulu la gátu, si curēndu cá o conditiune „sine qua non“ cá se faca pe guvernulu séu se céda in cestiunea dunareana, cáci numai asié s'ar' poté astepta la unu spriginu moralu din partea Germaniei si a Austro-Ungariei. — Deodata cu aceste sciri se serie si din Paris cu privire la cestiunea dunareana, cá ministrulu plenipotentiarulu d'acolo D-nu Coga- niceanu ar' fi adresatu guvernului seu dela Bu- curesci, inainte de plecarea s'a, unu memoriu pri- vitoriu la cestiunea Dunareana, in care combate viu planurile Austriei. In unele cercuri din Paris dom- nesce parerea, cá principile Carolu va desavuá inca pe ambasadorulu seu. (?)

Diarului „Politische Correspond.“ i se serie din Bucuresci cu dat'a 23 Aug. urmatórele: „Din mai multe parti s'au atribuitu tendintie politice ma- nevrelorú romanesce, cari cátu de cu- rēndu se voru tiené la Tiganesci. Aceste inse dupa cum dovedescú urmatórele date autentice, n'au nici o tendentia din cele atribuite. Manevrelé in- cepu la 20 Aug. ts. v. si tienu pēna in 25 Sep- tembre st. v. in continuu cu esceptia numai a 5 dile de odihna. Comandantu alu lagērului este ge- neralulu Radovici si siefu alu statului majoru locot. Colonelu Lahovari. La manevre voru luá parte: din armat'a campestra: 3 regimente de infanteria de linia, 2 batalióne de venatori, 2 regimente de artilerie, fiecare de 4 baterii cu câte 4 tunuri (adeca fiecare regimentu de artilerie are 8 baterii a 6 tunuri); apoi din arm'a de artilerie; 2 regimente de dorobanti, regim. de rosiori, regim. de calarasi in unu numeru efectivu de 360 cai pentru fiecare regimentu de cavalerie. Si trupele pedestre pléca in lageru numai cu o parte a nu- merului seu efectivu si adeca fiecare batalionu cu 360 soldati. Din trupele de geniu voru plecá la manevre numai unu despartimentu alu sectiunei telegrafice si o compania de pioneri. Trupele voru locui in campu sub corturi parte francese noue, parte inse turcesci; oficerii in barace si corturi de oficeri. Tóte trupele, cari i-au parte la aceste ma- nevre, inainte de a plecá in lagēru, trebuie se ter- mine mai antaiu cu tragerea la semnu. La aceasta ocasiune trebuie se accentuamú si impregiurarea, cá armat'a romaneasca se inestreaza chiaru acum din resputeri cu puscii noue Henry-Martini si cu cara- bine. Din aceste arme pretióse Romani'a posedé deja preste 130,000 bucati. Esercitiulu manuaréi acestorú arme se face in Cotroceni din 1 Iuliu pēna in 1 Octobré de câte 1 oficeru, 3 suboficeri si 3 soldati, cari apoi au se dē instructie mai departe la despartiamintele lóru. La instructie i-au parte tóta cavaleria si dintre regimente de dorobanti 10,000 ómeni in restimpu de 2 luni. Esercitiile aceste se facu si in Moldov'a. Concentrarea trupe- loru la Tiganesci a inceputu deja si M. S. R. Ca- rolu va sosi acolo pe la mediloculu lunei lui Sept.

„L'Independence Roumaine“ vorbesce despre noutatile telegrafice atátu de a- bundante in pres'a europeana, cari anuntia tu- rburarile din Dobrogea. Brigandi, ciocniri intre soldati bulgari deghisati in Turci si pazitorii de fruntarie romani, lupte impregiurulu Arab-Tabiei, rescól'a Bulgariloru in nou'a provincia, tóte aceste noutati, dice ea, isi gasescu locu in colónele mariloru diare francese, germane, anglese si austriace, si cu tóte desmintirile novelistii 'si cauta de lucru. „Cei din Viena au trebuintia se fia turburari in Dobrogea, dupa cum se simte trebuiti'a unei aliantie ofensivodefensive intre Bul- gari si Serbi, urméza „L'Independance“, si apoi adauge cá, in fia care di „oficin'a falselorú noutati

stabilita de biuroulu pressei vienesu mai in totu Orientulu gasesce mijloculu d'a-si tramite pretutindenii telegrama'i de sensatiune. Coprinsulu acestor telegrame este din cele mai false, atinge chiaru ridicululu, cu tóte cá, fiindu scrise tóte fórte seriosu, sunt ómeni, cari le dau crediementu. Apoi se mira cá guvernulu, care are atáta graba intru a desminti totu ce nu'i convine, nu gasesce unu cuventu de disu cá se asigure opiniunea publica in Europ'a si in tíera, si finesce prin intrebarea. „Deca tóte astea sunt adeverate, pentru ce le suferu oficiosii nostri? séu déca sunt minciuni, pentru ce tacu?“

In fine, gratia staruintiei cabinetului anglesu, marile poteri semnatarie totu s'au decisu a face demonstratiunea navala, de multu proiectata. Flot'a européna, care va fi compusa din náile cuirassate ale celoru síése poteri, se va aduná in Ragusa, la litoralulu Dalmatiei; admiralulu anglesu va avé comand'a superióra peste acést'a flota. Interessantu este, cá Angli'a jóca astadi rolulu conducétoriu in politic'a orientala. Mr. Gladstone are unu planu, pe care ilu urmáresce cu mare tenacitate. Ministrulu anglesu a declarat in modu confidentialu tuturor cabinetelor, cá in casu de lipsa elu singuru va infrange resistentia Pórtiei. Acést'a declaratiune categorica a adusu cu sine, cá Russi'a indata a consentitu, Itali'a asemenea, spre a nu se stricá cu Russi'a, si in fine si Françi'a, care nu voiesce se lase onórea actiunei numai Angliei. In urm'a acést'a Germani'a si Austro-Ungari'a n'au avutu in cátrau si au trebuitu se consimta si ele in fine. Dupa cum se vede aliatii austro-germani nu prea sunt incantati de ide'a demonstratiunei navale, cáci se temu, cá nu cumva se aiba urmari mai serióse. De aceea la Berlin si la Vien'a se observa tendenti'a de a amaná actiunea cátu mai multu. Cei din Londra inse nu voru dá nici celu mai micu regazu, Mr. Gladstone a doveditu odata, cá elu nu ingaduie nici-o traganare a cestiunei. Actiunea anglesa preponderéza astadi in concertulu european. Si not'a cea din urma colectiva dela 3 Aug. s'a redactatu in Londra si la energic'a staruintia a lui Gladstone a fostu primita de tóte poterile. Acést'a nota vorbesce despre nesce „mesuri, ce le voru luá poterile semnatare spre a stá intru ajutoriu principelui muntengrénu, cá se póta luá cu poterea orasiulu Dulcigno.“ Pórt'a a respunsu categoricu, cá ea nu va participá la mesuri de felulu acest'a.

Politic'a cabinetului Gladstone a produsu cu deosebire la cei din Berlin mare indispositiune, ei sustienu cá Gladstone ar' lucrá numai in favorulu Tiarului russescu. Altii sunt de parere, cá in fapta nu esista o actiune comuna, o aliantia anglo-russésca. Russiei 'i convine acuma a merge cu Angli'a, dér' Mr. Gladstone si-ar' indreptá politic'a toema in contra Russiei, elu numai de aceea cere dela Turci'a, cá se face jertfe asié mari, pentru cá se impedece cu ori-ce pretiu o esplosiune a erbariei orientale. Ori cum ar' fi iase, nu se póte contestá cá in fruntea actiunei orientale stá astadi Angli'a si cá Austro-Germani'a s'a alaturata mai multu silita la ea. Dupa unii comandantulu generalu alu flotei europene a capetatu deja instructiunile sale, dupa altii proiectulu anglesu alu acestor instructiuni va formá obiectulu unor discutii mai indelungate intre cabinetele.

Correspondentulu din London alu diarului „Bohemia“ caracteriséza in urmatorulu chipu, situatiunea din peninsul'a balcanica, dicédu cá represinta vederile cercuriloru politice din Londra: „Nimeni nu mai crede pe aici intr'o participare sincera a Russiei in concertulu european. Cele mai mari ingrijiri le próca inse atitudinea Françiiei, care, de candu situatiunea din peninsul'a balcanica a devenitu in griji-tória se gandesce la altu-ceva cu totulu de cátu la popórele de josu de acolo din Turci'a. Dér' tocmai acést'a atitudine ecuivoca a Françiiei 'i convine Russiei; ea apasa cu o greutate de plumbu asupra a totu ce o impédica, asupra aliantiei austro-germane. In acést'a vede negresitu Angli'e aliat'a ei naturala, si de aceea sfortiarea principala a guvernului anglesu, este déca face pe Austri'a si Germani'a se reincépa o politica de actiune. Elu este fórte hotaritu cá, la casu de intervenire devenita trebuintiósá se nu permita Russiei a se face singura esecutátorea hotaririloru mariloru puteri, cáci atunci aru fi celu mai mare periculu pentru interesele Angliei si unu resbelu generalu aru deveni inevitabilu. Recent'a nota circulara confidentiala, tramisa de guvernulu anglesu puteriloru, probeaza cá Angli'a a reluat o atitudine activa, si de aceea voiesce se 'si aiba la vreme manile libere in Asi'a.

Acést'a schimbare in politic'a d-lui Gladstone are unu efectu cu atatu mai linistiloru, cu cátn primulu ministru, sub presiunea faptelor, a ajunsu a gasi pe adeveratulu aliatu si se lase la o parte rusofili'a s'a. O aliantia chiaru numai partiala a mariloru puteri, si care aru fi gata se se amestece, va face pe Rusi'a se se gándeasca multu mai 'nainte de a-si reincepe vechiulu ei jocu.

Se scrie de la Aten'a cu data de 16 Aug. catra „Politische Correspondenz.“ „Decretele de mobilisare au fost urmate de o scrie de ordonantie iscalite de consiliulu ministriloru. Afara de contingentulu celoru doue clase din urma, Greci'a chiama sub arme rezerv'a péna la contingentulu de la 1850 si toti ómenii validi cari, pentru o cauza séu alta, n'au terminatu anii de serviciu. Tóte munitiunile si totu prafulus'a concentratu in magaziile insulei Sf.-George, situate inaintea golfului din Salamina, Ministrulu de resbelu, socotindu cá mobilisatiunea nu va avé locu iérna, a decisu a imbracá trupele cu uniforme de panza. S'au poruncitu 90,000 la Paris si la Lionu: 65,000 voru fi confectionate aci. Trupele dupa ce voru fi exercéte in garnisónele loru, voru ocupá trei lagare stabilite la Nordulu Greciei. Trupele din Aten'a si bataliónele de voluntari voru campá in impregiurimile orasiului. Escadr'a va fi gata la finele lui Septembrie. Corvet'a cuirasata, George, va fi reparata cu totulu la arsenalulu din Neapole. Se tratéza in Americ'a cumperarea a doue nai cuirasate. De la publicarea decretelor, 9,120 voluntari s'au angagiatu si si-au inceputu serviciulu.

De candu cu discursulu lui Gambetta dela Cherbourg si cu respunsulu organului bismarckianu armistitiulu, celu incheiara pres'sa, germana cu cea francesá, pare a fi incetatu. O impregiurare a contribuitu la redestep-tarea dorintiloru de revansia in Françi'a: serbarea de diece ani a victoriiloru eluptate de cátra armat'a prusso-germana. Ce-i dreptu in Berlinu se hotariserá, cá serbarea acést'a se se face in modu cátu mai puçinu batatoriu la ochi, pentru cá se nu irite prea multu pe Francesi, dér' cu tóte acestea nu s'au potutu impedece demonstratiuni esterióre, cá iluminatiuni s. a.

In presér'a aniversarei a 10-a a victoriei dela Sedan imperatulu a adresatu armatei germane o proclamatiune, reamintindu-i diu'a aceea de gloria si multamiudu-i fierbinte si cu acést'a ocaziune; armat'a se fia modelu in implinirea cerintiloru onorei si a datoriei, se observe disciplin'a cea mai stricta si niciodata se nu se osténésca in diligenti'a de a se prepará pentru resbelu, atunci armat'a germana va fi intodéuna unu scutu tare alu patriei.

Unu articulu alu diarului francesu „L'Estafete“ arunca órecare lumina asupra spiritului, ce domnesce intre Francesi cu privire la Germani'a. Acestu diaru vorbindu despre miseri'a cu care va avé a se luptá Germani'a in érn'a viitória in urm'a relei recolte, pune in tóta seriositatea intrebarea, cá óre Europ'a si cu deosebire Françi'a se nu-i sara in ajutoriu sermanului poporu germanu orfanu. In fine, dice numit'a fóia, o asemenea procedere n'ar' contiené nimicu rusinatoriu pentru tíer'a, care primesce binefacerile; dér' ar' trebui mai antaiu se dovedésca, cá i-au secatu tóte isvórele proprie spre alinarea miseriei. Acést'a inse nu e asia in Germani'a: datorita imperiala si datorita de statu prussiana este relativu fórte neinsemnata si afara de acést'a mai au 300 milióne in cass'a de resbelu dela Spandau, 700 milióne in cass'a invalidiloru si 100 milióne in fondurile fortaretiiloru.

„Imperati'a germana“, finesce „L'Estafete“, „iluminéza pentru serbarea bataliiloru cástigate. Asiá-dér' se si platésca! Imperati'a germaná isi tiene de gloria, de a trece de poterea cea mai mare militara a Europei. Asiá-dér' se platésca! Imperati'a germana, unu colosu cu pecióre de lutu, s'a facutu pentru o perioda de 50 de ani temnitariulu Elsatiei-Lotaringiei, care nu voiesce se scia nimicu nici de aneciune, nici de assimilare. Asiá-dér' se si platésca! Imperati'a germana, care possede unu miliardu in bani gat'a pentru resbelu, nu póte se lase, cá supusii ei proprii se piér'a de miseria si de lipsa lucrului. De aceea se platésca! Déca Germaniloru le place a suferi fóme si a tiené pentru aceea in lantiuri Elsatia si Lotaringia, standu totodata paza inaintea miliardei din cass'a imperatésca, atunci acést'a este tréb'a loru, de care nici Françi'a nici Europ'a n'are a se ocupá.“

De baronulu Haymerle, ministrulu de esterne austro-ungaru, nu se vorbesce asia de multu,

cum se vorbea de Andrassy. Se vede cá lui Haymerle nu-i place a face multa sfara in tíera si clama si este de principiulu, cá mai bine e cano despre unu ministru nu se vorbesce prea multu. Acuma inse vine la ivéla si baronulu Haymerle. Se anuntia, cá elu in curéndu va avé o intrevédu cu Bismarck la Friedrichsruhe. Cei doi ministri semtu trebuintia de a se intielege asupra situatiunei, celu mai viu documentu, pentru acé cá ea trebuie se fia fórte incurcata. Ce va mesé din contactulu acest'a personalu alu lui Haymerle cu Bismarck nu se scie, diarele germane idealismulu loru nu vedu in acést'a intalnire cátu numai si numai o garantia mai multu pentru pacea lumii.

Diarului „Pester Lloyd“ i se scrie dela Berlin (30 Aug.) cá conferintiie indelungate ale principelui Carolu cu D. de Bismarck au avut de scopu si regularea successiunii la tronulu, Medicii cei d'antai dela Vien'a dela Würzburg se fi declaratú Dómnei Elisabete cá dens'a nu mai póte deveni mama. Princa care mai antaiu nu se potea dedá cu ide'a acést'a s'a invoitu acuma a adopta pe unu nepotu alu soçiiului seu, pe fiulu alu doilea alu printiiu Leopold de Hohenzollern, spre ai asigura successiunea la tronulu romanu. Acuma inse se ivece o noua dificultate. Mam'a celui ce e a se adopte o principesa portugesa si tiene fórte multu religionea romano-catolica, ea refusa de a se semti, cá fiulu seu se tréca la ritulu orientala ceea ce este neaperatu de lipsa pentru Romanu. Acuma voiescu se mai indulcésca acést'a pila amara prin aceea, cá principele Carolu va fi proclamatu de rege si se crede, cá corón'a unni ne póte mai curéndu se fia considerata cá unu equivalentu amagitoriu pentru schimbarea credintiei. Multe combinatiuni de aceste se voru fi mai facu si prin alte foi cu privire la obiectele discussiunii intre principele Bismarck si Domnitoriulu romanu. Cine a fostu inse de façiá se auda ce au vorbitu acestia doi iutre olalta? —

Press'a opositionala din Romani'a cu deosebire „Democratia Nationalá“, organu partidei russofile, face imputari guvernului actualu cá ar' voi se „injudge Romani'a la caru principelui de Bismarck si alu baronulu Haymerle.“ „Democr. Nat.“ deduse acést'a chiaru din articulu „Romanulu“, care l'amu fostu reproducu si noi in Nr. 65 „Gaz, Trans.“ La insinuarea „Democratiei Nationale“, respunde „Romanulu“ de Vineri, dicédu cá guvernulu nu voiesce a vinde tíer'a Austriei, nici Russiei si cá urmáresce numai garantarea intereselor romanesci si altu nimic. „Roman.“ dice, cá pasagiulu acel'a din articulu memoratu, unde arata „cá simpathia si incredenti'a Romaniei cátra marile poteri vecine nu se pot intari de cátu prin impacarea intereseloru excluderea ori-carei veleitati de incalcare,“ — scriu cu privire la cestiunea Dunari ce se desbate de cátuva timpu, pe noulu termen pe care a pus'o dorintia guvernului austro-ungaru de a-se dá delegatulu seu presiedinti'a de drept in comisiunea dunareana, cu atributiuni cari puzá in manile sale o mare parte din autoritate acestei comisiuni. Péna acuma presiedinti'a revine pe réndu tuturoru delegatiloru statelor reprezentati in comisiune si presiedintele nu este altu nimic decátu organulu vointieloru si hotaririloru comisiunei.

Dupa ce constata aceste „Romanulu“, voiescu se arate, cum scie se profite rivalii Austro-Ungari de acést'a veleitate manifestata de cátra guvernul ei, apoi polemiséza cu „Democratia Nationala“, care o numesce „Le Nord“ din Bucuresci. („Le Nord“ este cunoscutulu diaru russofilu ce apare in Bruxelles). Pentru „Democr. Nat.“ — dicédu „Rom.“ — Russi'a este luceaferulu si Romani'a satelitululu; „Romanulu“ inse este organulu intereseloru exclusivamente romanesci si are o egala condescendentia cátra tóte poterile, elu nu imbrógiosiéza spriginulu ce-i vine dela una din poterile decátu déca ilu crede sinceru si déca vede venitu din alta parte o amenintiare“ s. a. Mai departe combate „Romanulu“ assertiunea „Democratiei Nationale“, cá guvernulu romanu ar' cere cá pretiu alu aliantiei cu Austro-Germani'a reluarea Besarabiei. „Dem. Nat.“, façiá de acést'a pretinsa promisiune, pune promisiunea ce-o face Russi'a Germaniloru in casulu unei aliantie, care ar' valéu mai multu, adeca incorporarea Bucovinei si

Transilvaniei. La acést'a respunde „Rom.“ asigurându, că guvernul romanu nu voiesce se face o politica de aventura, sciindu că s'ar' pune numai în mare pericolu, manifestandu asemenea veleitati de cucerire séu revindicare. In fine scrie „Romanulu“ :

„Pe câtu inse Romani'a este nevoita sè se concentreze ea insasi, pe atátu e datóre a nu lasa se i se atinga nimicu din ceea ce a dobeaditu. Doriuti'a ce se sustiene, că a manifestatu guvernulu austro-ungurescu in priviuti'a Dunarei, tocmai in aceea parte a fluviului, unde Austro-Ungaria n'are nici o palma de pamentu, pe candu Romani'a posede in totu lungulu anu tiermu, si intr'o mare parte ambele tiermuri si gurele, atinge unu dreptu suveranu de primulu ordinu alu statului Romanu. Candu s'ar' atinge numai dreptulu, lucrulu ar' fi deja destulu de gravu; reulu este inse si mai mare, se reduce la fórte puçinu lucru rolulu pe care Europa a voitu se 'lu dè Romaniei, incredintiandu'i paza Dunarei de josu. Si interessulu Europei pentru Romani'a ar' scadá in raportu cu impuçinarea rolului séu.“

„Ori câtu de scumpa si de pretiósá ar' fi der' Romaniei amicitia Austro-Ungariei, ea n'ar' putè se abdica la rolulu séu. De aceea ea spera că guvernulu austro-ungurescu, apretiuindu mai cu neapartinire dreptele impotriviiri ale Romaniei, intemeiate pe testele cele mai positive ale tractatelor, va renutiá la o pretensiune care dá dejá atata sporu rivalilor ei in Orientu. Guvernulu austro-ungurescu va avé, speramu, prevederea de a renutiá la ceea ce ar' potè se 'i iustraineze simpatiele si increderea tuturoru popóreloru din Orientu, cari nu cauta de câtu o putere desinteresata, spre a se radiera pe dènsa cu sigurantia.“

Caus'a agrara ardeléna in diet'a maghiara.

(Urmare.)

Iuliu Horváth: Se nu atribuiu lucrulu mai multa insemnatate decâtu are într'adeveru. Eu nu cercetediu, óre se pòte aplicá dupa dreptu cuventulu furtu la imobile, cutediu inse a afirmá, că este purulu adevèru, că pèna in timpulu din urma s'au ivitu casuri de estindere prin aratura, de devastare permanenta, aprindere si apropiare a paduriloru proprietariloru. - Nu sci, cum o numescu acést'a juristii, der' sci atátu, că este trecerea averei din posesiunea unuia in posesiunea altuia, si anume nu pe cale normala.

Candu nu e vorba, că cei ce posedu enclave sè se deposededie, ci cá sè se stramute si se li se dea deplina desdaunata, nu potu pricepe, cum se potu afirmá, că se ataca proprietatea individuala?

Aici in capitala s'au facutu espropriatiuni pentru boulevard, éra legislatiunea. deca aflá necessaru, pòte dispune cá in interessu publicu se se esproprieie averea cuiva prelánga desdaunare deplina (Esclamatii in stang'a: Da! in interessu publicu!) si d-vóstre numai in cestiunea acést'a ve opuneti espropriarii? (Sgomotu in stang'a.) Aici nu e vorba de edificie pretiósé, ci de nesce case prin paduri, cari abia au valóre de 50 fl., de cari se afla mai cu séma numai prin secuime, unde comunele proprietare nici pèna astadi nu-si potu folosi padurile de enclavele acestea, cari sunt o adevèrata pedeca pentru exploatarea proprietatii.

Primescu propunerea baronului Kemény Kálmán.

Coloman Kemény: Ceru cuventu pentru-cá mi s'au interpretatu reu cuvintele. Dl. Chorin a disu in motivarea s'a, că pr-mindumi-se propunerea numerósé familii ar' deveni deposedate. Eu n'am intielesu acést'a asié. Testulu vorbesce de parcele neinpoporate ce se afla printre paduri si eu numai schimbarea acestora am propusu. (Miscari in stang'a.) Deci deca am propusu numai schimbarea parcelorlu neinpoporate, nime nu va deveni deposedatu din casa s'a. (Esclamatii in stang'a: Nu acést'a e intielesulu alinei 3! Miscari.)

George Popu: Am auditu fórte adeseori accentuandu-se aici in camera, că acei deputati, cari sunt alesi in Ungaria propria, nu cunosc referintiele din Transilvani'a, si cu deosebire nu cunosc referintiele ce existu acolo intre fostii domni feudali si intre fostii iobagi. Eu o credu acést'a pe deplinu, onor. Casa! pentru-cá într'adeveru acolo referintiele sunt fórte curiósé, acei deputati inse, cari au petrecutu cu atentiune desbaterile de astadi, si-au potutu castigá o convingere despre referintiele de acolo.

Me provocu numai la tonulu si espressiunile, de cari s'au folositu deputatii Ugron Gábor si Horváth Gyula in discursurile lor; deca veti binevoi a le apretia acelea psihologice poteti deduce consecentie despre referintiele, ce potu se existe acolo intre fostii domni feudali si intre fostii iobagi.

Eu din incidentulu, că dl. Ugron Gábor in privinti'a lui in posesiune a imobileloru si a folosirei neconturbate a acestor'a in timpu indelungatu — se folosise de o nomenclatura, care într'adeveru nu se afla in legile nici unei

natiuni din lume, numindu-o furtu, si fiindu-cá in giurulu d-sale se nascuse o disonantia s'a nisuitu de repetite ori se o si dovedésca, — imi propusesemu, cá in numele fostiloru iobagi se protestediu in contra acestei maniere; dér' dupa ce d-lu Pulszky o facu acést'a intr'unu modu fórte energicu nu mai vorbiamu, deca d-lu Horváth Gyula nu sustinea aceea asertiune.

N'am ce face, dér' cauta se o spunu, că inaintea d-loru deputati din Transilvani'a o classa a poporului din Transilvani'a nici nu are altu nume de câtu acela, care este impreunatu cu furtulu, adeca hoti (tolvaj). Eu nu am provóca amanatiunea, dér', deca o provóca altii, nu me ferescu de ea. D-nii Ugron Gábor si Horváth Gyula s'au declarat astfelu despre propunerea din cestiune, cá si candu amu traí in evulu mediu, in selavi'a cea mai crassa, candu se dicea, că „Rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habeat.“

Fórte bine a observatu presidentulu si unu membru alu comisiunei juridice, că in Ardélu mii de locuitori sunt asiediatu prin enclave si traiescu acolo de 100—200 ani cu familiile lor, nu furandu, ci cu consensulu respectivoru proprietari, facèndu prestatiuni grele.

Deci eu in numele bietului poporu protestediu in contra unoru asemenea nomenclaturi, si, de si acestea sunt o arma cu doue taisiuri, nu voiu se le intorc in contra acelor'a, cari s'au folositu de ele fatia cu fostii iobagi.

Cu amaraciune amu fostu necesitatu, on. Camera! se reflectediu la acést'a cestiune de pane, ve rogù inse, acést'a cestiune, dela care — ve potu asigurá că depinde pacea séu turburarea Ardélului — se binevoiti a o deslegá fara preocupare, cu intieptiune si dupa dreptate.

Petru Mihali: On. Camera! Deca m'asiu fi indoitu despre plausibilitatea temeriloru acelora, cari ceru transpunerea propunerei dlui deputatu, Kemény Kálmán, la comisiunea juridica, pentru esaminare si raportare, mi-ar' fi disparutu orice indoiala, dupa rectificarea d-lui propunetoriu, cá-ci insusi d-lu propunetoriu nu'si intielege propunerea asié precum o intielegu alti domni oratori, cu tóte că despre d-lui trebue se presupunu, că se va fi ocupatu cu o cestiune atátu de momentósá celu pucinu 24 de óre.

D-lu propunetoriu marginesce valóreá propunerei sale numai la enclavele neinpoporate, voiesce deci se o aplice numai fatia cu acele poiene, care nu sunt prevèdute cu case; mai multi dintre oratorii ce s'au esprimitu inse mergu mai departe, ei voiescu se comasadie si enclavele prevèdute cu locuintie, si pe proprietarii acestor'a se'i deposededie.

Fiindu dér' in privinti'a ponderositatii, propunerei, atátu de divergente parerile celoru ce o spriginescu, de órece sum convinsu, că facia cu unele dispositiuni ale propunerei, vinu in colisiune insemnate interesse de ale proprietariloru mari cu ale celoru mici, ve rogu, cá la singuraticele dispositiuni ale propunerei se procedeti cu precautiune si precaugetare cuviitiósá, si spre acestu scopu se dispuneti, cá propunerea deputatului Kemény Kálmán sè se transpuna la comisiunea juridica spre pertractare si opinare.

Ce privesce aceea asertiune a unoru dd. oratori, cá o parte a proprietariloru mici din Transilvani'a si-ar' fi castigatu poienele ce le au printre paduri prin ocupari nepermise, prin violentia si prin furtu, — imi i-au voia a me declara cu tota resolutiunea, că tragu la indoiala adevèrulu acestei asertiuni.

Cea mai mare parte a acestoru posesiuni s'au facutu la provocarea si cu invoierea domniloru feudali. In vechime padurile cá atari n'aveau nici o valóre, si cá totusi se aduca vre-unu venitu, insisi domnii feudali chiamau pe ómenj mai seraci, cá se lazúiesca si pentru vre-o tacsá in bani, séu alte prestatiuni, se ocupe si folosésca laziturile. In acestu modu au devenitu ei posesorii enclavelorlu, dupa cari au datu prestatiunile pèna candu le-a desfiintiatu legea.

Totu asemenea referintie au fostu si in comitatulu Marmatiei vecinu cu Transilvani'a, dér' a stigmatísá aceste proprietati cu o origine atátu de nelegala, cum o facura unii dd. deputati ardeleni, cari vorbirea inaintea mea — nime nu s'a incumetatu, nici nu se pòte.

Primescu propunerea lui Chorin.

Adolf Zay: D-nulu deputatu, care a facutu propunerea, se vede că a fostu reu intielesu din mai multe parti. D-lui prea bine scie ce a propusu, inse dd deputati n'au fostu in stare se'i pricépa propunerea cum se cade. Ce propune? Aceea, că pe calea regularei si proportionarei de regula numai acele enclave sè se pòta schimbá, pe cari nu se afla locuintie, — ér' deca sunt locuintie, atunci numai cu invoierea proprietariului, „volenti non fit injuria.“ Au sedusu pe dd. deputati cuvintele „afara de casulu comasarei generale“, — dér' fara cauza, cá-ci propunerea numai in privinti'a regularei si proportionarei intentionédia a face provisiune la acestu locu, ér' in privinti'a comasarei se va dispune la § 23. Deca s'ar' transpune cestiunea la comisiunea juridica, amu aduce comisiunea intr'unu circulus vitiosus. Au fostu vorba si de terminologia, si unii dd. juristi din Casa s'au esprimitu ironice, cá facia cu avere imobila nu pòte fi vorba de „furtu“.

La acést'a 'mi i-au voia a reflectá pe on. Cassa, că aceste teritorie de regula s'au castigatu „vi, clam et praecario modo.“ (Aprobari.) Parteniu C o s m a esclama: „Nu este adevèratu“! (Miscari.)

Iuliu Gulner: Nime n'a motivatu mai bine decâtu dl. Zay necesitatea de a nu decide astadi in acést'a cestiune; eu deci rogu pe on. Casa, cá se binevoiesca a amaná propunerea lui Kemény Kálmán, pèna candu va veni la ordine §-fulu 23, care contine casurile de schimbatu. Se o pertractamu atunci, cá se nu ni se intemple, se enuntiamu aci unu principiu, pe care mai tardiu pòte vomu fi necesitati alu alterá. (Se votamu! se votamu!)

Alexiu Bokross referentulu: (Renuncia! Renuncia!) Nu potu renutiá din motive personale. (Se audimu!) Unu membru alu comisiunei juridice, precum si presiedintiele ei mi-au imputatu, că primindu propunerea baronului Kemény Kálmán mi-asiu fi datu consimtiementulu la unu principiu, care este in contradicere cu hotaririle comisiunei. Fatia cu aceste invinuri mi iau voia a atrage atentiunea on. Camera asupra acelei impregiurari, cá comisiunea juridica a primitu fàra contravotu §-fulu 23, care in punctulu a) dice, că pe calea comasarei nu se potu schimba „fundurile intravilane (locurile de casa), cari sunt pe teritoriulu comunei dinpreuna cu posesiunile estravilane ce sunt impreunate si ingradite cu ele.“ Acést'a cu alte cuvinte insemnédia, cá nu se potu comasá fundurile intravilane, dér' tóte fundurile esterne cu edificie séu fàra ele sunt obiectu de comasatiune. Dér' prin acést'a nici n'a adoptatu comisiunea vre-unu principiu nou, cá-ci patent'a urbariala din 1854 totu asemenea dispune in §. 72 punctulu d), unde se dice, că remanu in posesiunea proprietariloru actuali:

„Edificiele, ce se afla afara de comuna, decumva aceea, in a caroru competentia aru cadè acele edificii séu pamenturi, pe cari se afla e'e, nu voru luá asupra' si spessele construierei resp. stramutarei lor, séu decumva aceste spesse nu le voru restituí aceia, cari au cerutu comasarea.“

Aprópe din cuventu in cuventu dispune si instructiunea ministeriala din 1868 cu adausulu, cá acolo se dice, cá: deca este necesitate economica, se potu schimbá si chiaru fundurile intravilane. Comisiunea juridica deci a deslegatu cestiunea principala, precum a si trebuitu se o deslege, cá-ci într'adeveru nu existe nici o lege, care ar' intredice schimbarea funduriloru intravilane. Numai atáta mai voiu se observu, cá eu de locu n'am esperiatu acelu gradu de iritatiune, la care s'a provocatu dl. Pulszky, si care ar' potè retiené Camera dela deciderea acestei cestiuni; din contra eu personalmente, si nu cá referentu comisiunei, aflu cestiunea atátu de cópta, in câtu on. Casa pòte se votedie asupra ei fàra nici o amanare. (Aprobari in drépt'a.)

Presidiulu: pune la votu propunerile lui Chorin si Gulner, cari inse ambele cadu, si se primesce propunerea baronului Coloman Kemény. Cu acestea siedinti'a se incheia.

(Va urmá.)

Diverse.

[Principele mostenitoriu Rudolf generalu] „Pr. Tgbl.“ afla, cá principele mostenitoriu Rudolf va representá Austri'a la manevrele din provinci'a Brandenburg, portandu deja uniform'a unui generalu. Indata dupa terminarea acestoru manevre principele va avé unu concediu mai lungu.

[Domnitoriu Carolu] a fostu numitu, precum scimu de curèndu, siefu-onorariu alu regimentului alu 6-lea de infanteria de linia, care pórtá acuma numirea „Reg. 6 Printiulu Carolu alu Romaniei.“ Se anuntia acuma, cá, cu ocaziunea reintórcerei sale principele Carolu va trece in revista acestu regimentu, care se afla de presentu in garnisóna la Budapest'a. Revist'a va avé locu pe campulu Rakos. Principele Carolu va petrece doue zile in Budapest'a.

(In caus'a pasporturiloru) ministeriulu a adresatu la tóte iurisdictionile o circulara, in care arata, cá se intempla de multe-ori, cá cetatiani ai Ungariei pléca in strainatate numai cu câte unu certificatu (Legitimationskarte) scosu numai pentru o caletoria in intrulu tierci si apoi, pe bas'a unui asemenea certificatu, ceru dela ambasadele si consulatele austro-ungare pasporturi in regula. De aceea ministeriulu provóca pe iurisdictioni, cá se instrueze pe cei ce ceru chartii de legitimare, cá cu aceste nu potu caletori in afara si pe viitoriu toti aceia, cari voru face acést'a, voru fi considerati de vagabundi si voru fi siliti a se reintórcé imediatu in patria.

[Efectivulu armatei chineze] este cu neputintia de a-lu precisá, serie „Ostasiulu“: „Unu studiu minutiosu alu rapórtelorlu indigene, facutu in 1823, daduse cá resultatu o cifra totala de 1,263,000 de ómeni inserisi in contróle, dér' o

a treia parte nu primiea nici o solda si nu erá de cátu numai nominalu in serviciu. Cercetari facute in urma, si alu caroru resultatu se considera cá mai exactu, evaluaza puterea imperiului la 87,000 de ómeni de cavaleria 195,000 de infanteria de tíera si 320,000 de infanteria de garnisóna: ceea ce dá o cifra totala de 602,000 de ómeni pentru aceste doa arme. Se póte dér admite, cá efectivulu trupeloru sub arme variéza intre 500,000 pèna la 1 milionu de ómeni, dupa impregiurari si capriciulu guvernóloru generali. Dér cea danteia din aceste doue cifre este de siguru cea mai apropiata de realitate; Calmucii, Tungusii si alte triburi mongole, ar' puté la nevoie da trupe auxiliare in numeru suficientu pentru a formá unu corpu specialu de o suta de mii de ómeni, care, in casulu unui resbelu cu Russi'a, ar' jocá un rolu cu atátu mai importantu, cu cátu aceste popóre locuescu in vecinatate imediata cu fruntari'a ruseasca. Mongoli'a are o populatiune fórte numerósa si esentialmente militara; toti caletorii, cari au potutu strabate dincolo de zidulu celu mare, sunt de acordu pentru a marturisi calitatile admirabile ale pastoriloru mongoli.

[Domuulu si Dómna Romani ei in Berlinu.] „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, din 29 August, publica urmatórea dare de séma despre primirea Domnului si a Dómnei la Berlinu: „Altetiile lor regale, Printiulu Carol si Princes'a Elisabet'a, au sositu a-séra la órele 8 si 45 minute cu trenulu acceleratu la Postdam, insóciti de colonelulu Schina si de damele de onóre Mavrogheni si domnisór'a Ghica. Eri diminétia la 2 ore si 12 minute augustii caletori venindu de la Krauchenwies din apropiara de Singmaringen au pornitu inainte pe la Kassel si Bórssum. Aci erau asceptati la gara de fratele Printiului Carol, Printiu Fredericu de Hohenzollern cu August'a Sa soçia, de dómna de onóre barones'a Gärtner si de oficerii comandati a face serviciulu de onóre, generalu de Zedlitz-Leipe, comandantulu brigadei 3 a cavaleriei de garda si majorulu de Iohn de la regimentulu 2 alu dragoniloru de garda, alu caruia siefu este fratele Printiului Carolu. Asemenea mai venise din Berlinu Presidentulu politiei Engelken. Din partea curtiei venise Printiulu Vilhelm, spre a saluta pe inaltii óspeti in numele Majestatiei Sale Imperatului si Regelui.“

„In momentul candu se semnala sosirea trenului, unu lacheu regalu porni calare in galopu de la gara la palatu, pentru a insciintia pe Majestatea Sa. Printiulu Fredericu de Hohenzollern cu Princes'a esira din salónele regale pe peronulu de la medilocu de unde salutara pe inaltii óspeti, cari stau la ferestrele cupeului. Candu se opri trenulu, A. S. R. Printiulu Carolu se dadu josu din vagonu si ajuta augustei sale sotii de a descinde asemenea. Dupa salutarile fórte cordiale ce se schimbata apoi intre Inaltele personagie, si dupa prezentarea domniloru si a dameloru din suite, Altetiile Loru intrara in salónele regale; A. S. R. Printiulu Vilhelm daduse bratiulu Princesei Elisabet'a; A. S. R. Printiulu Carol, in uniforma de generalu romanu, daduse bratiulu Princesei de Hohenzollern, printiulu Frederic de Hohenzollern urma cu Colonelul Schina si cu damele de onóre. In salónele regale Princes'a Elisabeta primi unu frumos buchetu de la soçia maresialului curtii, contele Perponcher. De la gara Princes'a Elisabeta si Princes'a de Hohenzollern, impreuna cu Printiulu Carolu si cu Printiulu de Hohenzollern, plecara intr'o trasura regala. A. S. R. Printiulu Vilhelm cu adjutantulu séu, capitanulu de Bülow, urmara intr'o alta trasura. La palatu gard'a de onóre se facu de unu indoitu postu din regimentulu I de garda pedéstra. Majestatea Sa Imperatulu care venise in adinsu de la Babelsberg, si A. S. I. si R. Princes'a eriditara si A. S. R. Princesa eriditara de Meiningen impreuna cu sotiuulu seu, salutara aci pe inaltii óspeti si luara apoi ciulu. Domnu Carolu si August'a s'a soçie voru ocupa in totu timpulu siederei lor aci apartamentele Oranice.“

(Ce a castigatu Dr. Tanner?) In urm'a postulu seu de 40 de dile Dr. Tanner a castigatu, dupa cumu anuntia foile americane, urmatórea suma frumósa! In urm'a propriului seu remasiagu 5000 de dolari in urm'a remasiagului unei agentii 12,223 de dolari, pentru vinderea unei fotografie 1500 de dolari, bani de intrare dela cei ce l'au visitatu in timpulu postulu séu, si dupa aceea 78,915 dolari dela multí fabricanti, spre a le concede cá se impodobéscu marfurile cu numele seu, 11,102 dolari, presentu dela Universitate 3000 dolari, presentu dela statulu Ohio 5000 dolari,

dela patronulu seu 1000 dolari, dela cas'a Liebig si Comp. 20,000 dolari, la olalta 137,640 dolari.

(Consumulu de carne de calu in Vien'a.) In primulu cuartalu alu anului curentu se taiara in macelari'a din Vien'a 1189 cai, in alu doilea cuartalu inse numai 864 cai, fiend-cá se importara multe vite cornute. Pretiulu carnei de calu, din partea dinainte, e 20—24 cr. chilogramulu; din partea din dereptu 28—32 cr. Plumani si de friptura pe gratariu (Rostbraten) 32—36 cr. Carne afumata 80 cr., carnatiei uscati 88 cr., extra cárnati 36 cr., grasime cruda 60 cr., grasime topita 1 fl 40 cr. — 1 fl. 52 cr. ósse 6 fl. pe 100 chilo, pei 4—5 fl. bucat'a, perulu dela o códa 35 cr. De gustibus non est disputandum.

[Pedéps'a cu biciu in Angli'a si America.] Curiosu lucru! La cele doue popóre, cari se pretindu a avé cea mai mare grigia pentru libertatea si demnitatea umana, la Anglesi si la Americani, pedéps'a cu biciu remane intotdeauna intrebuintata. Unu momentu Anglesii o desfiintiasc; déra au restabilit'o numai de cátu pentru atentatele contra persóneloru; au aplicat'o chiar de curendu unui vagabundu. Interpelatu in acést'a privintia in Camer'a Comuneloru, D-nu Vernon Harcourt, ministrulu de interne, a recunoscutu esactitatea faptului. Déra elu a aratatu cá pedepsele aplicate, de 15 ani, a acelui vagabundu se urca la 40. Ministrulu a raportatu si unu cuventu curiosu adresatu de acestu individuu unui magistratu: „Nu sunt de cátu prosti si cai cei cari lucréza; eu nu sunt nici prostu nici calu, si cându am trebuintia de unu domniciliu, carcerea de la Wandsworth este destulu de comoda pentru mine.“ In presentia unei tari declaratiuni si a antecedentiloru acestui individuu, care, de 15 ani traiesce cu spesele contribuabililoru, magistratulu a juratu, cá nu este de cátu o pedéps'a corporala care ar' puté se'lu siléscu a'si sustiené viétia elu singuru. D-nu Harcourt, dupa ce a datu aceste explicatiuni, a adausu cá, fiindu elu insusi putínu favorabilu acestui modu de repressiune, crede cá, déca vreodata aplicatiunea acestei legi a fostu justificata, este in casulu de façie.

Catu despre Americani, ei alérge, cá la unu spectaculu atragetoru, sa véda pe cåláu biciuindu criminalii desemnati de justitia, La densii biciulu este asié de puçinu desonoratu in cátu la New-York, sunt cåti-va ani, copii de mai multe scoli fiindu intrebati déca voescu se fia inlocuita pedéps'a cu biciu cu pedepse scrise, ei preferara in unanimitate loviturile. Este catu-va timpu, o multime de ómeni se strinse la New-Castel, pentru a vedé aplicandu-se la siépte condamnati teribil'a córda cu noua noduri. Patru din condamnati erau albi, unuiu negru adultu si cei l'alti doui erau tineri negrisiori, unulu de 14, celal'alte de 10 ani.

Servulu Sturkley, unu hotiu cumplitu, primi patru dieci de lovituri fara a scóte vre unu tipetu; Lewis Taibaz condamnatu pentru tentativa de omoru fû celu mai puçinu bravu. Cátu despre Iohn Henry, din Filadelfi'a, elu urlá cá un dracu,

[Transplantarea arborilor in timpul noptii.] — Unu horticultorulu, presupunendu, cá arborii si plantele transplantate in timpul noptii ar' avé mai multi sorti de a se prinde de cátu déca ar' fi transplantati in timpul dilei, a voitu se verifice conjectur'a s'a prin esperientie. Elu a facutu mai multe serii de transplantatiuni succesive, incependu la patru óre dupa amédi, apoi continuandu dupa sfîntitulu sórelui. Arborii transplantati peste di au perdutu florile lor si s'au prinsu fórte anevoia. Aceia cari au fostu transplantati dupa apusulu sórelui au conservatu florile lor si abia s'au resimtitu de schimbarea loculu. Elu a facutu o alta incercare cu diece ciresi pitiei, in momentul candu fructele ajungeau a treia parte din volumulu lor. Cinci, fura transplantati din'a, ér' cinci nóptea. Cei d'antai perdura fructele lor, cei l'alti le conservara. Semnalamu acést'a teoria celorlu interesati. Unu faptu fórte curiosu, care o confirma, este cá evaporatiunea frunzeloru merge scadiendu din ce in ce, se apropia séra si incetéza aprópe cu deserversire peste nópte. Arborele transplantatu in timpul noptii a suptu deja din suculu pamentului in momentul candu evaporatiunea reincepe sub actiunea luminei sórelui.

Clusiu la 19 Augustu 1880. st. n.

Stimate Dle Redactore! Pentru maialulu arangiatu de junimea romana dela universitatea din

Clusiu la 1 Iuniu a. e. in favorulu gimnasiului romanu infiantandu in Siomcut'a mare si in favorulu scólei confessionale din Gilau au mai incursu urmatórele oferte. Binevoiti a le publicá in pretiosulu diuariu-celu redigetí, esprimendune totu odata cea mai sincera multiamita acelor M. O. domni mar'animosi, cari s'au induratu a-si oferí obolulu pentru promovérea acestei intreprinderi salutarie.

Pre list'a dlui Teodoru Blag'a din Siomcut'a mare: Paulu Dragosiu 2 fl. Paulu Petuvan 50 cr. Iliá Bucsiá 1 fl. Sandro Rotariu 1 fl. Vasiliu Popu 1 fl. Nicola Nyilván 2 fl. Pelagia Popu 1 fl. Victoru Marcu 2 fl. Dr. Iosifu Popu 1 fl. Alesandru Cziple 1 fl. Iosifu Popu 1 fl. Vasiliu Dragosiu 2 fl. Georgiu Miculu 1 fl. Demetriu Indre 1 fl. Alesiu Cicianu 1 fl. Elia Popu 15 cr. Ioane Belbe 1 fl. Irimie Ratiu 2 fl. Indreiu Medanu 1 fl. Teodoru Blag'a 50 cr. Georgiu Popu 50 cr.

Pre list'a dlui Simeonu Tamasiu din Lugosiu: Michailu Besanu 1 fl. F. Rezey 1 fl. Unu pelerinú 1 fl. Petru Popu 1 fl. Gavrilu Popu 1 fl. Dr. Major 1 fl. I. Madina 1 fl. Bordanu 1 fl. Andreiu Liviu 1 fl. Teodoru Popu 50 cr. Grozescu 50 cr. Teodoru Popu 2 fl. Simeonu Tamasiu 1 fl.

Pre list'a domnului Pamfiliu Podóba: Georgiu Vlas'a 1 fl. Victoru Mauritiu 1 fl. Pamfiliu Podóba 1 fl. (Va urmá.)

Sciri ultime.

Cracovia 3 Septemb. Guvernóru-generalu rusescu, generalu A b e d y n s k y, care a innádatu imperatului Franciscu Iosifu unu autografu alu imperatului Alecsandru a plecatu asta séra dupa ce a avutu audientia de adio. Imperatulu a visitatu in cursulu dilei mai multe stabilimente fiindu salutat pretutindeni cu ovatiuni entusiastice.

Sér'a avú locu unu conductu festivu alu tieraniloru seceratori si o nunta tieranesca cracoviana. Comun'a Cracoviei a inzestratu doue parechi de tierani tineri. Imperatulu a datu fiecarei din aceste parochi 50 de galbini. Conductulu tieranescu oferie a unu spectaculu imposantu si era impreunatu c'unu lungu siru de ovatiuni cutusiastice pentru imperatulu. Maiestatea S'a privea din balconulu resiedintiei la productiunea tieraniloru.

Milano 2 Sept. — Doctorulu Vladescu, profesora la facultatea de medicina din Bucuresci, a fostu alesu vice-presiedinte alu congresului de oftalmologie.

Paris 2 Sept. — Decretele din 29/17 Martiu au fostu esecutate astadi in tóta Françi'a in ceea ce privia stabilimentele de invetiamentu ale Iesuitiloru. Nu s'a intemplatu nici unu incidentu insemnatu. Iesuitii au plecatu.

Pretiurile platiei

din 3 Septembre st. n. 1880

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea	7.60	Mazerea	6.50
	midilocu	7.—	Lintea	8.20
	de diosu	6.50	Fasolea	5.50
Mestecatu	5.60	Cartofi	1.—	
Secara	frumósa	5.30	Sementia de inu	12.—
	de midilocu	5.—	„ de cânepa	5.50
Ordiulu	frumosu	4.—	1 Chilo. fl. cr.	
	de midilocu	3.80	Carne de vita	—48
Ovesulu	frumosu	2.30	„ de rimatoriu	—52
	de midilocu	2.10	„ de berbece	—30
Porumbulu	5.10	100 Chilo. fl. cr.		
Meiu	5.20	Seu de vita prospetu	—35	
Hrisca	—.—	„ „ topitu	—48	

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 3 Septembre st. n. 1880.

Rent'a de auru un-gara	110.75	Imprumutulu cu pre-miu ung.	111.75
Imprumutulu cailoru ferate ungare	125.75	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	109.50
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	83.40	Rent'a de harthia aust.	73.—
dto. (II-a emissiune)	99.40	„ de argintu „	73.85
dto. (III-a emissiune)	87.25	„ de auru „	88.85
Bonuri rurale ungare	95.—	Losurile din 1860	131.50
dto. cu cl. de sortare	94.25	Actiunile bançei austr.-ungare	833.—
Bonuri rurale Banat-Timis.	94.25	„ bançei de creditu ungare	263.25
dto. cu cl. de sortare	93.60	„ bançei de creditu austriace	293.80
Bonuri rurale transilvane	94.50	Argintulu in marfuri	—
„ croato-slav.	94.50	Galbini imperatesci	5.50
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung.	93.75	Napoleon'd'ori	9.36
		Marci 100 imp. germ.	57.85
		Londr'a	117.90

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioanu Gótt si fiu Henricu.